

Střední část orloje

Kolem [astronomického ciferníku](#) ve střední části orloje (viz obr. 145) je kruhová galerie plastik, které vytvořila stavební huť Petra [Parléře](#). Všechny plastiky jsou umístěné v horní části astronomického ciferníku a ne všechny jsou identifikovatelné. To mohly způsobit vnější vlivy (vítr, voda, mráz, nečistoty, ...) za 600 let trvání [orloje](#) a nebo mohly být plastiky už původně koncipovány nezřetelně, aby divák musel využít svou fantazii.

Na vrcholu se nachází odpočívající **lev**, který má i na orloji tutéž pozici jako ve všech mytologiích a symbolikách: král zvířat. Nedaleko od něj je **pes**, pravděpodobně první domestikované zvíře člověka. Pes symbolizuje bdělost, ochranu a věrnost.

Pes u nohou rytíře na náhrobcích symbolizuje přirozenou smrt, zatímco lev násilnou smrt v boji.

Na spodní polovině je **kočka**, která by též mohla patřit do ochranné linie kohout - anděl (obě sochy v [horní části orloje](#)) - lev - pes. Kočka je symbolem nezávislosti, falešné lísavosti a úskočnosti. Na orloji má jako jediné zvíře vztyčenou hlavu (i když deformovanou). Na západní části ciferníku se pak nachází další kočka - **panter** nebo **tygr**.

Vedle lva se nachází **figurka s hadím tělem** a špičatou čepicí ve tvaru kužele. Ta se stala symbolem svobody už v antickém Řecku, kde pán předáním čapky uděloval otrokovi propuštění, volnost a svobodu. Parléřovská huť možná vnímala tento symbol jako proměnu z přizemního a nečistého hada na člověka. Jiný symbol hada na orloji již není.

Hadi a jim podobní draci nemají jen negativní význam. Už od antiky je Asklépiův had symbolem lékařů a lékárníků. Wales má na vlajce také draka - krásně červeného.

Drácci na orloji jsou také. Nacházejí se u paty střední části orloje pod astronomickým ciferníkem, který zdánlivě podpírají.

Na orloji jsou také **maskarony** - fantaskní obličejové s ďábelskými výrazy, které jsou typické pro gotické katedrály. Bývají umístěny velmi vysoko a odrazují a zahánějí vnější nebezpečné vlivy. Většinou bývají v blízkosti chrličů. Maskarony mají ale také fyzikální význam: chrání zdivo před vlhkostí, protože na jejich členitém povrchu probíhá [vypařování](#) vody snadněji, než na jedolité ploše zdiva. Na orloji mají podobu spícího **netopýra** s pověstí upíra a **žáby**. Ta představuje křesťanský symbol hříchu a kacířů, kteří jako žáby setrvávají v bahně a jen kvákají své nepravdy. Dalším nočním tvorem je **ježek**, který je považován za ochránce domácího štěstí, ale převládá u něj lmsnost, lakota a hněv. **Znetvořená tvář a divý muž** již uvedená varování před temnými [silami](#) jen zvýrazňují.

Pod astronomickým ciferníkem se uprostřed nachází ďábel, který není na obr. 145 kvůli železným zábranám příliš vidět (na obr. 146 je vidět v detailu lépe). Má zvířecí tvář, nastražené uši a hrozivě vypoulené [oči](#). Podobně vypadá i na žaludském esu z Čech z roku 1506. Na současných kartách se jeho podoba příliš nezměnila.

V této části se nacházejí ještě čtyři další sochy dominující spolu s astronomickým ciferníkem této části orloje. Tyto sochy se každou celou hodinu při průvodu [apoštolů](#) pohybují:

1. Marnivec se shlíží v zrcadle;
2. Lakomec s měšcem kroutí hlavou, že ještě nechce odejít z tohoto světa;
3. Smrtka (zvaná též Klapáček) zvoní umíráček, odměřuje přesýpacími hodinami čas zúčtování a kývá přitom na Turka;
4. Turek s loutnou [pohybem](#) hlavy odmítá smrtku.

Marnivec, Lakomec a Turek symbolizují lidské neřesti marnivost, lakomství a rozkoš.

Obr. 145

Obr. 146

Ke střední části orloje patří ještě lávka pro orlojníka, která vede ke dveřím vedoucím dovnitř orloje.